

SPOR POLİTİKASI

Orhan Bilgin

G. ve S. Bak.Emekli Müsteşarı

Spor politikası denince konuyu çok detaylı olarak ele almak ve incelemek gerekmektedir.

Spor bir ülkede bireylerin dolayısıyla toplumun sağlığını, ahlak yapısını, iş gücünü, üretim devamlılığını etkileyen ve önde gelen faktörlerden biridir. Bilinçli yapılacak spor aynı zamanda koruyucu hekimlik niteliğini taşıyacağı için, o ülkeye sağlık harcamalarında büyük çapta ekonomi sağlayacaktır.

Spordan sorumlu bir devlet bakanı niyabetinde işleri yürüten Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğümüz vardır. Tüzel kişiliğe sahip katma bütçeli bir kamu yönetimidir. Elde edeceği finans imkanlarıyla alt yapı, tesis, eğitim, sağlık işleriyle yurt iç ve yurt dışı spor faaliyetlerini ilgili daire ve federasyonlar kanalı ile yürütülür. Siyasi otoriteye bağlı olduğu için sık sık yönetici değişir. Dolayısıyla sporumuz kalkınma hamlesinde randıman düşer. Bu Genel Müdürlük Sporumuzun tek sorumlusudur.

Spor politikası denince konuyu çok detaylı olarak ele almak ve incelemek gerekmektedir.

Spor bir ülkede bireylerin dolayısıyla toplumun sağlığını, ahlak yapısını, iş gücünü, üretim devamlılığını etkileyen ve önde gelen faktörlerden biridir.

Bilinçli yapılacak spor aynı zamanda koruyucu hekimlik niteliğini taşıyacağı için, o ülkeye sağlık harcamalarında büyük çapta ekonomi sağlayacaktır.

Dolayısıyla devletin ana politikasında yerini almalıdır. Özellikle memleketimiz gibi % 50'sinden fazlasını genç nüfusun oluşturduğu bir ülkede bu konu daha da önem kazanmaktadır.

Spor kavram olarak sonu müsabakaya dayanan bir beden eğitim faaliyeti olarak düşünülse de, bugün bütün ülkeler beden eğitimi ve sporu tek spor kelimesiyle ifade etmektedirler. Bu tanıma göre spor bir ülke nüfusunun büyük çoğunluğunu kapsamı içine almaktadır.

Bu genel girişten sonra spor politikasını iki ana başlık altında inceleyebiliriz.

1- Spor politikasında yasal düzenlemeler

2- Spor politikasında uygulamalar

1- Yasal düzenlemeler denince;

a) Ana yasamızda konuya önemi oranında yer verilmesi,

b) Sporun yurt sathına dengeli ve bilimsel olarak dağıtılmasının yasalarla sağlanması,

c) Sporun kalkınması için gerekli finansmanın sağlanması konusunda yeni kaynakları öngören yasaların çıkarılması.

d) Spora siyasi politika etkisinin en aza indirebilecek ve burada yeniden örgütlenmeyi sağlayacak yasaların düzenlenmesi.

Mesela, bir sorumlu müsteşar Başkanlığında 3-4 ayda bir toplanarak ana plan esasınca kararlar oluşturulup icraa ve-receği ve bütün spor çevrelerinin temsil edileceği bir spor konseyi oluşturulması.

Bu amaçla diğer ulusların kuruluş şekilleri incelenerek aynen örnek olarak alınmasa bile bünyemize uygun bir sistem ortaya çıkarılabilir.

Buna aşağıda açıklamaya çalışacağım durum dolayısıyla ihtiyaç duymaktayım.

Spordan sorumlu bir devlet bakanı niyabetinde işleri yürüten Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğümüz vardır. Tüzel kişiliğe sahip katma bütçeli bir kamu yönetimidir. Elde edeceği finans imkanlarıyla alt yapı, tesis, eğitim, sağlık işleriyle yurt içi ve yurt dışı spor faaliyetlerini ilgili daire ve federasyonlar kanalı ile yürütür. Siyasi otoriteye bağlı olduğu için sık sık yönetici değişir. Dolayısıyla sporumuz kalkınma hamlesinde randıman düşer. Bu Genel Müdürlük Sporumuzun tek sorumlusudur.

Sporumuzda diğer bir üst kuruluşumuz Milli Olimpiyat Komitemizdir.

Bu komitemiz kuruluşunda bazı özellikler gösteren ve dernekler yasası çerçevesinde oluşmuş bir dernektir. Uluslararası Olimpiyat Komitesine (yani C.I.O.'ya) üyedir. Olimpiyat oyunları çok uluslu organizasyonlar ve yaklaşık tüm dış temaslarda ülkemizi temsil etmektedir. Ancak, spor faaliyetlerimizle hazırlık ve çalışmalarla doğrudan ilgisi hemen hemen yok gibidir. Yurda yayılmış biçimde de değildir. G.S. Genel Müdürlüğünün Yönetim Kurulu tabii üyesi olamış ve kişisel ilişkilerle çalışmaları sürdürülmektedir.

Bir başka kuruluşumuzda Amatör Spor kulüpleri konfederasyonudur. Bilindiği gibi ülkemizde profesyonel kulüp yoktur. Ancak profesyonel takımı olan kulüplerimiz vardır. Bu açıklamayı kuruluşun kapsam genişliğini ifade etmek amacıyla yapıyorum.

Konfederasyon yaklaşık 50 ildeki kulüplerin oluşturduğu federasyonlarıyla yurt sathına yaygın şekilde örgütlenmiştir.

Ancak spor etkenliği yönünden yasal olarak ne bir yetkisi ne de bir doğrudan etkisi yok gibidir. Ancak, yönetim elemanlarının spor kuruluş ünitelerinde görev alarak ilişki ve çalışmalarını sürdürmektedir.

Bir de 3461 sayılı yasa ile kurulmuş profesyonel futbol federasyonu vardır. Fakat çelişki dolayısıyla amatör futbol çalışmalarını açıkta kalmış ve Genel hüküm gereği Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce yürütülmektedir.

İşte, bütün bu karışıklıkları ortadan kaldıracak bir spor politikası tesbit edilmeli ve buna göre yasal düzenlemeler yapılarak önüne gelenin değiştiremeyeceği sürekli bir sistem oluşturulmalıdır.

Ayrıca, bu gün spormuz merkezden yönetim biçimiyle çalışmaktadır. Burada da yasal değişiklik yapılarak kısmen veya tamamen yeniden yönetime geçilmelidir. Zira şu anda 73 ilimiz ki yakın gelecekte 100'e yaklaşacaktır ve 800'ü aşkın ilçemizin bir merkezden yönetilmesi hemen hemen mümkün değildir. Dolayısıyla ulaşım kolaylığı, iklim şartları, tesis durumları incelenerek ve okul, kulüp, öğrenci ve sporcu sayıları da göz önünde bulundurularak bir kaç ili içine alan bölgesel sisteme geçilmeli yani spor bölgeleri oluşturulmalıdır. Bu konu yasalarla düzenlendikten sonra bölgelerin işleyişi, çalışmaları tüzük ve yönetmeliklerle düzenlenmelidir.

Bu yeni organizasyonda, olimpiyat komitesi ve kulüplerin ilişkileri kesin çizgilerle belirtilmelidir.

Merkez yönetimi, Mastır plan niteliğinde ana programı ve yıllık dilimlerini hazırlamalı, finansmanı sağlamalı ve denetlemelidir.

Federasyonlar yukarıda belirtmeye çalıştığım bölgesel sistem göz önünde bulundurularak, en az 4 yıllık olmak ve tekrar seçilebilme imkanına sahip olmak kaydıyla seçimle iş başına gelmeleri ve çalışmalarında serbest hareket edilebilmelidirler. Bu hususların da yasalarla düzenlenmesi gerekir.

2- Spor politikamızda uygulamalar

Bu gün kurulan herkes için spor federasyonu ile birlikte 26 spor federasyonumuz 35 dalda faaliyetlerini sürdürmektedir. Ancak her konuda olduğu gibi kalkınma süreci içerisinde olan sporumuzda başarılı olabilmemiz için yeni bir uygulamaya gitmekte yarar vardır.

a- Yukarıda önerdiğim bölgesel sistem göz önünde bulundurularak ve 35 daldaki çalışmalarını ihmal etmeden; Bölgelerin iklim, yükseklik şartları, halkın spor dallarına yönelim ve eğilimi, tesis olanakları esas alınarak o bölgede bazı spor dallarına önem ve öncelik verilmelidir. Bunun için o bölge ilgili öğretim elemanı ve malzeme ile desteklenmelidir. Sonucu gidilebilmesi için de özel müsabaka organizasyonları düzenlenmelidir.

b- Tesis yapım konusunda da öncelikli spor dalları yönünden seçilen pilot bölgelerin ilgili spor dalının gerektirdiği tesis yapımına da öncelik verilmelidir.

İkinci aşama olarak seçilen bu bölgelerde ilgili spor dalında düzenlenecek uluslararası müsabakalar yeterli olacak seyircili büyük tesislerin de yapılması lazımdır. Bunlar aynı zamanda, o spor dallarının daha çok gelişmesi için teşvik edici nitelik taşıyacaktır.

Ayrıca yerel önetimlerin yapacakları tesislerde spordan sorumlu kuruluşla beraberce hazırlayacakları bir plan ve program uyarınca sürdürülmeli, siyasi politika etkisi veya göstermelik işletilemeyen tesisler yapılmamalıdır.

Bütün öğretim ve eğitim kuruluşlarımızda kendi öğrencilerine yeterli olacak spor tesisleri bulunmalı alimyanlara ilave eilmeli, yeni yapılacaklarda ise öncelikli olarak ele alınmalıdır.

c- Bütün bu tesisler, öncelikli olarak seçilen spor dalını ağırlıklı olmak kaydıyla gerekli spor malzemesiyle donatılmalıdır.

Malzeme temini konusunda uluslararası müsabakalarda kullanılacakların dışında yerli yapımına önem verilmelidir. Bu üretimde de yapılacak araştırma ve geliştirmelerle dünya standartlarına yaklaşılmalıdır. Üretim tesisi en çok sarf edilen yerleşim yerlerinde veya yakınında sağlanmalıdır.

Kişisel malzeme dış piyasadan sağlanacağı gibi maddi olanakları yetersiz ümit veren ve başarılı olan çocuk veya gençlerin kullanacakları malzemelerde üretilmesi parasız veya sembolik bir bedelle onlara verilmelidir.

d- Bu gün sporumuzda en büyük kesğimiz öğreticiler ve yöneticilerdir.

Beden Eğitimi öğretmenimizin, çeşitli diploma dereceli antrenörümüzün ve monitörlerimizin hale diplomalı yöneticilerimizin sayısı ihtiyaca cevap vermekten çok uzaktır.

Bazı dallarda spora başlangıç yaşı okul öncesine kadar inmekte ise de biz ilkökul çağını esas alarak bu okullara oyun düzeni içinde beden eğitimi ve spor yaptıracak pedagojik formasyonlu özel yetiştirilmiş öğretmenleri vermeme lazımdır. Oysa kurslardan yetişmiş bir kaç eleman dışında ilkokullarımızda bu görevi yapacak öğretmenimiz yoktur.

Orta dereceli okullarda ise, 9000 aşan okul sayısına ve haftada 2 saat beden eğitimi programına göre öğretmen sayımızda yetersiz yani noksandır.

Yüksek öğretimimizde de tesis yokluğu öğretici ve çalıştırıcı eleman yetersizliği dolayısıyla istenilen randıman alınamamaktadır. Bazı üniversitelerimiz spor kulübü kurmuşlarsada bunlarda da antrenör, monitör noksanlığı madi olanakların yetersizliği her dalda çalışmayı sağlıyamamaktadır.

Sayılan ükemiz nüfusuna göre çok az olan yaklaşık 4000 tescilli spor kulübümüzde de yeterli sayıda eğitim görmüş öğretici, çalıştırıcı ve yöneticimiz de yoktur.

Yasa kapsamında olup tesis yapma ve işletme durumuna giren özel sektör kuruluşlarda söz konusu bu elemanları bulamamaktadırlar.

Bugün yukarda açıklamaya çalıştığım duruma göre yaklaşık 100.000 yetişmiş elemana ihtiyacımız vardır. Bunun dokuz üniversitemizde açılmış Eğitim Fakültelerine bağlı beden eğitimi bölümlerine alınan toplam 2000'e yakın öğrenci ile karşılanması mümkün değildir. Bir an önce statü değişiklikleriyle daha çok spor yüksek okulları, spor enstitüleri ile birlikte spordan sorumlu kuruluşca antrenör, yönetici ve monitör yetiştirecek özel okullar açılmalıdır. Ayrıca kısa süreli kurslarla en az lise mezunu arasından spor liderleri de yetiştirilmelidir.

e- Tesislerimizin işletilmesine gelince; Bu gün yeteri kadar tesisimizin olmadığı bir gerçektir. Özellikle büyük yerleşim bölgelerimizde bu sıkı kendini göstermektedir. Bu nedenle mevcut tesislerimizden en fazla şekilde yararlanmamız şarttır. Bunun için tesislerimizi bir program dahilinde sabah 9'dan

akşam 23'e kadar işletmeliyiz. Çevredeki tesisi olmayan okullar, kulüplerle birlikte çalışan ve çalışmayan gençler, özürllüler de buralardan yararlanmalıdırlar.

Hazırlanacak programlarda herkes için kapsamını da halka dönük zamanlarda ayrılmalıdır.

Tesislerden yararlanacak herkese yapacakları çalışmaya göre sembolik de olsa bir bedel karşılığı kayda alınacak bir kart verilmelidir. Kartı alacak kişilerin sağlık durumlarını belirten raporlarının da olması ve bunun muhafazası şarttır, yapacağı çalışmada buna göre uzmanlar tarafından saptanmalıdır.

f- Okul dışı gençliğin spor faaliyetlerine gelince: Buralarda çalışan ve çalışmayan ve özürllü diye üç grupta incelemek mümkündür. Çalışanlar için eğer kuruluşlar 3289 sayılı yasa uyarınca tesis yapıyorsa bünyesinde kulüp kurarak elemanlarını spora yöneltilmelidir. Onlar için yeteri öğretici, çalıştırıcı ve malzeme de temin etmelidir.

Çalışmayan ençlerin semtlerde kurulacak kulüplere yönelmeleri için tedbir alınmalı özendirici çalışmalar yapılarak biriken enerjilerini denetim altında bilinçli bir şekilde sarfetmeleri sağlanmalıdır.

Özürllü gençler için ise spordan sorumlu kuruluşumuz veya onlara yardım amacıyla kurulmuş dernekler özel kulüpler kurmalı ve bunların da çaişip, öğrenip müsabaka yapabileceği imkanlarla orgnaizasyonlar düzenlenmelidir.

g- Spor konusunda toplum sağlığını etkileyen herkes için spor çalışmalarıdır. Senede toplu olarak bir iki defa yapılan göstermelik düzenlemeler yerine spor hekimlerinin sağlık incelemeleri sonucu önerilen kişiye özge çalışmalar yapılmalıdır. Bunun içinde vurgulayarak belirtmek isterim ki; bu gün ülkemizde yok denilecek kadar az olan spor hekimii sayısının da ihtiyaca veya yeni başladığımız herkes için spor organizasyonuna yeterli olacak duruma çıkarılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Ayrıca bu konuda gerçek çalışma yapılabilmesi için mümkün olduğu kadar her mahallede faaliyet gösterecek en az lise mezunu olup kurstan geçmiş lisanslı spor liderlerine ihtiyaç vardır. Bunların da yetiştirilmesi ve yapacakları çalışmaların bölge programı içinde yer alması lazımdır.

h- Spor politikamız içinde önemli saydığım bir konuyu da değinmekte yarar görüyorum. O da dış ülkelerde bulunan, hatta orada doğan gençlerin spor ilişkileridir. Dış ülkelerde bulunan bu gençlerin büyük bir kısmı eğitimsiz durumdadırlar.

Örnek olarak Federal Almanya'yı ele almak istiyorum. Çok sayıda genç orada doğmuş veya çalışan ailesi dolayısıyla oraya yerleşmiştir. Bunların büyük kesimi yeterli eğitim alamamış ne Türk, ne Alman ve ne müslüman ne de hristiyan durumdadırlar. Ayrıca ailesiyle Alman aile yaşantı farkı dolayısıyla buldukları toplumla tam bir kaynaşma içine girememekte, zaman zaman kötü davranışlara yönelmekte ve buldukları yörede de kötü örnek olmaktadır.

Durum böyle olduğuna göre; bu gençleri eğitimem yöneltmek, iyi olmayan yollar yerine kanaatince bir kulüp çatısı altında toplamak biriken enerjilerini spor, folklor ve diğer kültürel çalışmalarla sarf ettirmek, aynı zamanda buldukları topluma uyma eğitimi yapıp, onları okullara öneltmek en iyi tutum olacaktır.

Bu maksatla, Alman Hükümetinin ve Eyalet yönetiminin ilgili ve yetkilileriyle işbirliği yaparak, ortak düzenlenecek bir program dahilinde hareket edilmelidir. İlişkileri sağlamak ve çalışmaları denetlemek için de, çalışmalarımız çok bulunduğu ülkelerde spor Ateşelikleri kurulmalıdır.